

امام خمینی (س) و مفاهیم اخلاقی

(۲۶)

توکل

رضا میرزاجانی

سرشناسه	: میرزاجانی، رضا
عنوان و نام پدیدآور	: توکل / رضا میرزاجانی
مشخصات نشر	: تهران: مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی (س)، مؤسسه چاپ و نشر عروج، ۱۳۹۲.
مشخصات ظاهری	: ۹۷ ص.
فروست	: امام خمینی (س)، و انقلاب اسلامی؛ ۲۶.
شابک	: 3-322-212-964-978
وضعیت فهرست نویسی	: فیا
پادداشت	: کتابنامه: ص. ۹۵-۹۷؛ همچنین به صورت زیر نویس.
موضوع	: خمینی، روح الله، رهبر انقلاب و بنیانگذار جمهوری اسلامی ایران، ۱۲۷۹-۱۳۶۸؛ نظریه درباره توکل / توکل (اسلام).
شناسه افزوده	: مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی (س)، دفتر قم، مؤسسه چاپ و نشر عروج.
رده بندی کنگره	: ۹ م ۹۵ ت ۵/ ۱۵۷۴ DSR
رده بندی دیویی	: ۹۵۵ / ۰۸۴۲
شماره کتابشناسی ملی	: ۳۲۶۲۰۹۹
کد / م ۲۸۵۹	

مؤسسه چاپ و نشر عروج

توکل

نویسنده: رضا میرزاجانی

ناشر: چاپ و نشر عروج (وابسته به مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی (س))

چاپ اول: ۱۳۹۲

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه

قیمت: ۶۰۰۰ تومان

• خیابان انقلاب، بین ۱۲ فروردین و فخر رازی، فروشگاه مرکزی، تلفن: ۶۶۶۰۴۸۷۲ - دورنگار: ۶۶۴۰۰۹۱۵

• خیابان انقلاب، تقاطع حافظ، فروشگاه شماره ۸، تلفن: ۶۶۷۰۱۲۹۷

• مراکز پخش: • خیابان انقلاب، خیابان ۱۲ فروردین، خیابان شهدای زاندارمری، فروشگاه شماره ۲، تلفن: ۶۶۹۵۵۷۳۷

• حرم مطهر حضرت امام خمینی (س)، ضلع شمالی، فروشگاه شماره ۳، تلفن: ۵۵۲۰۳۸۰۱

• کلیه نمایندگیهای فروش در آستانها

نشانی الکترونیکی: pub@imam-khomeini.ir

فهرست مطالب

مقدمه	۹
مقدمه مؤلف	۱۱
کلیات	۱۳
۱ - چیستی توکل	۱۳
دل بستگی فطری به خدا	۱۶
۲ - توکل و مفاهیم مرتبط	۱۸
الف) رضا	۱۸
ب) تفویض	۲۰
ج) ثقہ	۲۱
د) یقین	۲۱
هـ) ایمان	۲۲
و) صبر	۲۴
۳ - ضرورت و هدف توکل	۲۶
منشأ و ارکان توکل	۳۳
۱ - منشأ توکل	۳۳

- ۲ - ارکان توکل ۳۵
- ۳ - عوامل حصول توکل ۳۶
- ۴ - علت ضعف توکل ۳۹
- نشان‌ها و ثمرات توکل ۴۱
- ۱ - نشانه‌های انسان متوکل ۴۱
- الف) عدم متیّت ۴۱
- یوسف صدیق ۴۳
- ب) احساس بی نیازی از غیر خدا ۴۶
- ج) آزادگی ۵۱
- د) شکست ناپذیری ۵۲
- نترسیدن از غیر خدا ۵۶
- نمونه‌هایی از شجاعت امام ۵۷
- با توکل بر خدا، از که می‌ترسید؟ ۵۹
- و) وظیفه‌شناسی ۶۱
- ۲ - ثمرات توکل ۶۴
- الف) اطمینان خاطر ۶۴
- دعوت امام به آرامش ۶۴
- آرامش در سیره امام ۶۵
- ب) کسب محبوبیت نزد اهل آسمان و زمین ۶۷
- امام، محبوب دل‌ها ۶۹
- نامه دانش‌آموزان دبستان دخترانه فاطمیه تهران ۷۰

- نامۀ یکی از آزادگان به محضر امام ۷۰
- ج) صلابت اراده ۷۱
- نمونه‌هایی از مقاومت و پایداری امام ۷۲
- نمونه دیگر ۷۴
- د) کوچک شمردن مشکلات بزرگ ۷۵
- نمونه‌ای دیگر ۷۶
- هـ) حمایت الهی ۷۷
- درجات توکل ۸۳
- درجۀ توکل امام ۸۶
- سازگاری توجه به اسباب یا توکل ۸۹
- کتاب‌نامه ۹۵

حجاب‌های چندی، نسل جوان را از شناخت اندیشه‌های جامع و منظومه فکری و گستره شخصیت امام خمینی (س) باز می‌دارد. یکی از این پرده‌ها، حجاب معاصرت یا هم روزگاری است. این نکته موجب شده است تا دقیقاً گستره و نفوذ اندیشه و آرای امام آن‌گونه که باید، شناخته نشود. غلبه بر این مانع غالباً تنها از طریق گذر ایام حاصل می‌گردد.

دومین حجاب نقش قدرتمند سیاسی امام است. چهره مسلط امام در عرصه سیاست چند دهه اخیر کشورمان، هرچند برکت‌زا و ارجمند بوده، اما مانع از آشکار شدن دیگر ابعاد ایشان گشته است. در نتیجه بُعد سیاسی ایشان بر دیگر ابعاد و به ویژه بعد اخلاقی و عرفانی ایشان غلبه داشته و کسانی که ایشان را می‌شناسند بیش‌تر از رهگذر سیاست است.

سومین حجاب، پیشینه علمی ایشان و واژگان خاصی است که برای بیان اندیشه‌های خود برمی‌گزینند. ایشان به دلیل بهره‌مندی گسترده از دانش‌های مختلف اسلامی چون فقه، اصول، تفسیر، کلام، عرفان و فلسفه، دارای واژگانی گسترده بودند. نگاهی به آثاری چون شرح چهل حدیث یا شرح حدیث جنود عقل و جهل این نکته را آشکارتر می‌سازد. این گستره واژگانی گرچه بیانگر عمق اندیشه‌های امام است، اما فهم آرای ایشان را برای کسانی که از چنین زمینه‌ای برخوردار نیستند، دشوار می‌نماید.

مجموعه "امام خمینی (س) و مفاهیم اخلاقی" کوششی است برای فرارفتن از پاره‌ای از این حجاب‌ها و آشنا ساختن نسل جوان با یکی از

ابعاد اساسی امام؛ یعنی بعد اخلاقی. نویسندگان این مجموعه کوشیده‌اند تا مفاهیم کلیدی اندیشه اخلاقی امام را به گونه‌ای منظومه‌وار توضیح دهند و زمینه را برای درک کامل‌تری از آرای اخلاقی امام فراهم آورند. مفروض نویسندگان این مجموعه آن بوده است که نقطه عزیمت امام، اخلاق بوده و حتی نگاه ایشان به سیاست از این منظر بوده است، لذا پدید آوردن چنین مجموعه‌ای برای فهم اندیشه مرکزی ایشان لازم است. در ارائه این مجموعه جنبه‌های زیر مورد توجه خاص نویسندگان بوده است:

۱. رعایت نثر معیار و توجه به اصول درست نویسی؛
۲. رعایت جنبه برانگیزندگی در نوشته، چرا که هدف اخلاق، برانگیختن انسان و تشویق او به تغییر خویش است، و در عین حال پابندی به جنبه استدلالی بحث؛
۳. بهره‌مندی از میراث ادبی و اخلاقی گذشته و پیوند آرای امام بدان؛
۴. کوشش جهت ارائه نگاهی تازه و کارگشا به مباحث اخلاقی؛
۵. فراهم آوردن زمینه برای پیش بردن چنین مباحثی با تأکید بر نیازهای جامعه.

با توجه به این نکات، سلسله مباحث "امام خمینی (س) و مفاهیم اخلاقی" فراهم آمد، لیکن به دلیل تازگی ممکن است پرسش‌هایی را برانگیزاند که از آن استقبال می‌کنیم و همچون امام بر این باوریم که انتقاد و حتی تخطئه در نهایت، به سود انسان است.

مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی (س) - دفتر قم